

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 8 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 31.

Tanterv-foltozás.

Három év óta folyó szó- és tollharc, pro és contra megvitatások eredményeként előttünk áll a középoktatási tanács javasolta megújított tanterv.

Figyelemmel kísértük e három évben a kérdés minden egyes fejlődési fokozatát. S mikor láttuk azt a szinte példátlan lelkesedést, melylyel egyesek, tanári testületek és az irodalom a vitában részt vettek, biztosra vettük, hogy valami valóban korszakalkotó, gyökeres újítással fogunk találkozni. Reményünket nem kevéssé táplálta az a körülmény, hogy a harcban a legellentétebb nézetek kerültek szembe egymással; már pedig valóban nagy alkotások csak nagy ellentétek küzdelméből pattannak ki.

Ez a reményünk csak részben teljesült.

Mig a kérdés csak a viták tengerén lebegett, sokféle szél fújt feléje. Olvastunk mérges kifakadásokat, olvastuk másutt a jelenlegi tanterv hangzatos dicsőítését. A merev egységes középiskola, másrészt a bi- és trifurcatiók erősen döngették a mai kétféle jogosítású iskolák kapuit. Már-már azt hittük, hogy így vagy amúgy, de csak véget vetnek annak a képtelen helyzetnek, mely a 9 éves gyermeket pályaválasztásra kényszeríti; hiszen maga közoktatásügyünk lelkes vezére vetette fel az »egységes jogosítás« életrevaló eszméjét. S most, mikor állapozzuk a közoktatási tanács ide vonatkozó munkálatát, csalódva kiáltunk fel:

Hát ez az egész ?!

Nem zárkózunk el az új tanterv részleges nagy előnyei elől. Tagadhatlan tény s ezt mi ismerjük el legmelegebben, hogy úgy a helyesebb óra beosztás, a tantárgyak jobb csoportosítása, mint a magyar nemzeti szellem kidomborítása s mégis a tanulók terhének könnyítése tekintetében nagy a haladás. Kissé szinte erőszakolt ugyan a »nemzeti elem« előtérbe tolésa s talán egyes tárgyakban, pl. a nyelvekben kissé mértéken túl leszállították az igényeket. De hiszen ez mind lényegtelen csekélység a mellett a szomorú valóság mellett, hogy teljesen érintetlenül maradtak a régi keretek, a reáliskola és a gimnázium különböző köre és különböző jogosítása.

Persze, könnyű azt Budapesten kényelmes íróasztal előtt Pestalozzi vagy Herbart segélyül hívása mellett kibölcsekedni, hogy szükség van egy klasszikai műveltséget nyújtó középiskolára meg egy reális irányúra. Hogy az első a maga egyetemes emberi jellegével mindenüvé képesíthet, az utóbbi csak bizonyos szűk körre. Tessék lecsapni azokat a poros könyveket s leszállani a nem kevésbé poros iskolákba. Mit fogunk ott látni? Azt, hogy a klasszikai iskolák tömve vannak, a reálisakban aránylag sokkal kevesebb a tanuló. De ez korántsem a klasszicizmus vonzerejének köszönhető. Menjünk feljebb egy lépéssel, a felső tanintézetekbe. A volt realista két világnyelv hatalmas irodalmára támaszkodva, a legszélesebb körű tanulmányokat teszi a saját szakmájában s irigylés tárgya lesz

gimnáziumot végzett társai előtt, akik a németet gyöngén, a francziát sehogy sem bírják, Cicero és Homér nyelveinek pedig alig látják valami hasznát. És aztán itt is, ott is feltűnik a főiskolák folyosóin egy-egy alak, amint óráközökben szorgalmasan tanul francia és német szavakat, aki esetleg keserves kis keresményéből nyelvórákat vesz és szaktanulmányaitól ellopott időben igyekszik megszerezni azt, amihez társa gyermekkorában könnyedén jutott.

Nem képzeldés ez. Ha valakinek tetszik, szolgálhatnánk megnevezett esetekkel is.

És ezen az állapoton az új tanterv nem segít.

Ez a legfőbb hibája.

Mikor az egész közvélemény beleélte magát a gondolatba, hogy a mai állapoton javítani kell, akkor könnyű lett volna nagyobb szabású reformokat minden rázkódás nélkül keresztül vinni. Ha pedig most ezt a foltozott javaslatot fogadják el, akkor a reform, a valódi reform ügyét ismét eltemetik szerencsésen legalább 20 évig.

Ujításra pedig nagy szükség.

Ma az iskola, különösen pedig a gimnázium mindenre inkább nevel, mint éppen az életre. A gyakorlatibb irányú reáliskolát pedig annyira szűk korlátok közé vonták képesítés dolgában, hogy maig fennmaradása bizonyára nem ennek a mostoha eljárásnak köszönhető.

Pedig ha már a javaslat készítői féltek belemenni valami gyökeres újításba, legalább annyira közel hozhatták volna

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Mátyás király Bécs előtt.*

Koroknyai Ottó festménye.

Mélyen tisztelt közgyűlés!

A kegyelet szent kötelessége hívott ez asztalhoz, a kegyelet adója egy, fájdalom nagyon korán elköltözött magyar művész iránt, kinek utolsó, legkiválóbb alkotása fejlődő muzeumunk fő ékessége, egy jogosult remények közt indult festői pályájának díszes emléke. Koroknyai *Trost Ottó* 1856-ban született *Budapestben*. Öt éves korában családi körülményei Bécsbe szölitették hol reáliskolai tanulmánya befejeztével a híres *Geyling* rajztanára, művészi tehetséget fedezett fel benne, s rávette szülőit, hogy e sok kockázattal egybekötött pályára adják gyermeküket. 1871-ben iratkozott be a *bécsi képzőművészeti akadémiába* s itt *Warzinger* és *Geiger* tanárok vezetése alatt csakhamar annyira vitte, hogy a kiváló arckép festő *Angeli* majd az osztrák-Tizián, *Makart* tanítványukká fogadták. A fiatal festőt azonban úgy látszik az oly korán elhagyott anya föld a honvágy édes erejével visszaszerelte magának. Nagy örömmel fogadta nagybátyja *Somsich* Pál meghívását ki alkalmat nyújtott neki arra, hogy a magyar népeletet közvetlen közelből tanulmányozza. Német nevét megmagyarosítva, Somogy Baranya Bácska vidékein

* Dr. Némethy Gyula felolvasása.

egészen elmerült a magyar népelet vizsgálatába. Ott készültek jellemzetes genréképei. A *Javíthatatlan, Hogy megnőttél, Olyan nincs, melyekkel 1885-ben feljött Budapestre Benczur mesteriskolájába*. A *Javíthatatlan* 1886-ban 19 pályázó között nyerte el a 6000 frankos Munkácsy díjat, s egyszersmind azon kitüntetésben részesült, hogy ő Felsőge mevette azt magán gyűjteménye számára. 1887-ben Párisban találjuk őt, hol *Munkácsy* oldala mellett fejlesztette kiváló tehetségét, s a nagy mester hatása utolsó képén is szembetűnő. A *meggyilkolt háza előtt* című képe megragadó hangulatával a párisi körök figyelmét is lebilincselte, egy arcképet pedig az 1889-ik Salon jurije dicsérettel felemlítéssel mention honorable) tüntette ki. Azonban magyar lelkét újra visszavonzotta az anyaföld. 1891-ben egy évet *Alcsuthon*, József főherceg birtokán töltött. Itt készült 1892. a *Nebusulj*, 1893. a *Kártyavetelő* végre 1894. Berrac tábornok pompás arcképe. A nagy mester Munkácsy biztatására itt fogamzott meg lelkében az elhatározás, hogy magasabb történelmi festészetre adja magát, mi amely nemből mestere oly halhatatlan dicsőséget szerzett nevének. Arcképezett történelmi tanulmányokat tett s a többi közt elkészítette jelen festményének színvázlatát is mely a felsőbb körök előtt oly nagy tetszésre talált, hogy rögtön megrendelte a kormány a vázlat nagyban való kivételét. E képhez, melyben annyi nemes ambícióval, szeretettel dolgozott, fűződik katasztrófája.

Az ezredéves kiállítás után októberben hideg teremben dolgozva a kép némi változtatásán, meghűlt, s gégesorvadást kapott, mely ellen hiába keresett Olaszország enyhe balzsamos ege alatt gyógyulást. 1898 ápr. 27-ike nagy szenvedésnek vetett véget, de sok ambíciót sok jogosult büszke reménységet is vitt a sírba. Temetéséről a képzőművészeti társulat gondoskodott, emlékbeszédet, pályatársai nevében *Hock* János a Nemzeti Szalon ékes szavu alelnöke mondott fölötte, mi pedig *M. T. K.* legkiválóbb alk. tásának birtokosai mi is áldozunk emlékének midőn néhány szóval e nagy történelmi festmény ismertetésébe, méltatásába bocsátkozunk.

Koroknyai Ottó festménye a magyar történe: egyik legfényesebb, legdicsőségebb mozzanatát állítja elénk: a *büszke, híres császárváros: Bécs meghódolását a diadalmas Mátyás király előtt*.

Ezzel, Bécs, egész Alsó-Ausztria meghódolásával végződött a hosszú osztrák hadjárat, melyet Mátyás 1480-ban indította a szerződészegő, hűtlen agg császár III. Frigyes ellen, hogy őt legujabb szerződészegéseért megfenyítse, s hogy egyuttal végkép leszámoljon vele.

A város teljes berekesztésére 1485. első napjain tette meg az intézkedéseket.

Ő maga *Währing* mellett nyugat felől foglalt állást.

Ezután azon három erősség körül, melyek

egymáshoz a két középiskolát, hogy jogosságuk úgy nagyjában egységes lett volna. A latin-görög, latin-francia, latin-angol, latin-természettudományi jellegű gimnáziumok tervezése csak olyan ötletszerűen, félénken van odavetve s egyelőre komolyan már csak a rendelkezésre álló eszközök csekélyége miatt sem valósítható meg.

Marad tehát a két középiskola közelebb vonása, mint a mely nem lenne merész lépés és nem is járna nagy áldozatokkal. Erre nézve pedig ott állott már egy kitűnő tapasztalat: a *főreáliskolai latintanítás* eredményei.

Középiskoláinkban nem volt olyan ujtás, mely inkább bevált volna, mint éppen a latin nyelv behozatala a reáliskolákba és csodálatos, hogy éppen ez kerülte ki az illetők figyelmét. A ki tapasztalta, hogy ügyes tanár vezetése mellett mily szép eredményeket lehet elérni e rendkívüli tanfolyamon, az nem siklott volna rajta olyan egyszerű mellőzéssel keresztül; mint azt a közoktatási tanács tette. Ma a latint tanult reálistákat ott látjuk, a hittudományt kivéve, minden főiskolai szakon, a hol derekasan megállanak gimnáziumi társaik mellett. Erre az alapra kellett volna építeni s ezt mulasztotta el az új tanterv.

E helyett hosszasan bibelődik a gimnáziumi görögpótló tanfolyammal. Hiszen arról már régen tudtuk, hogy nem más, mint kényelmes kibúvó a gyöngébb eszű és gyengébb szorgalmu nebulók számára. Sokkal helyesebb lett volna az egészet haszontalan lomnak nyitvánitva, még csak foltoztatásába sem bocsátkozni, hanem egyszerűen eltörölnödni javasolni s mint a kor és társadalom égető követelményét állítani oda helyébe — a francia nyelvet.

A gimnázium felső osztályaiba a francziát behozni a reáliskola ugyanazon évfolyamaiban a latintanítást megerősíteni, kellően szabályozni s ez alapon a két iskolát egyenjogusítani. Véleményünk szerint ez lenne a kérdés

legegyszerűbb megoldása és ez többet ért volna a jelen javaslat összes tühegyre szedett finomságainál. Így a jelenkor igényeihez közelebb hozott gimnázium s az egyetemi szakokra is képesítő reáliskola létesítésével a közoktatási tanács az egész magyar társadalom régi óhaját teljesítette s a maga részére a késő utókor elismerését és háliját biztosította volna.

Ha jól emlékszünk, valamelyik dunántúli főreáliskola tanári kara próbált ez irányban lépéseket tenni s mozgalmat indítani a végből, hogy a reáliskolák is adjanak érettségi bizonyítványt latin nyelvből. Az életrevaló eszme azóta — nem tudni miért — elaludt s maradt jámbor óhajtnak. A francziának a gimnáziumba behozását pedig javaslatunk véleményezi ugyan, de csak úgy melleleg, nagyon szerényen, a kidolgozott tanterv körén kívül, vagyis ez szintén csak olyan jámbor óhajtnak.

A két jámbor óhajtnak megmarad jámbor óhajtnak, a megfoltozott tantervet szépen megvitatják, illedelmesen elfogadják, aztán egy búcsú-banketten megörökítik a foltozók dicsőségét s ismét megy mindenki dolgára.

A szülők és a gyermekek pedig ezután is elégedetlenkedni fognak.

De mit törődnek ezzel odafönt? Hiszen a tantervet a legújabb neveléstani elvek szerint gyártották.

S ez nekik tökéletesen elég.

Ezt nevezik Magyarországon közoktatásügyi politikának. *R—i.*

A belga választás.

Óriási erőfeszítést követtek el Belgiumban a liberális és szocialista pártok a mandátumokért. Még a mi lapjainkban is voltak reflexiók a belga állapotokra, s ezen irányzettek úgy tüntették fel a helyzetet, mintha az uralgó párt teljesen megrendült volna és a szabadelvűek biztos győzelemmel mennének a választási harcra.

Most szét repült Brüsszelből a választások eredményéről szóló tudósítás, mely azt mutatja

hogy a katolikusok többsége még szaporodott s a megrendülés más pártoknál volt tapasztalható.

A választások eredménye u. i. most már teljesen ismeretes. A képviselőház pártjainak számaránya a következő: 112 katolikus, 28 szocialista, 6 szabadelvű és 6 radikális. A katolikusok többsége az új házban 72, míg a régieben 70 volt. A szenátusban a katolikusok 36 szónyi többsége változatlan maradt.

Az Unió ünnepe.

Magasztos politikai ünnepnek volt tanuja május 29-én hazánk történetileg második nevezetességű városa K o l o z s v á r. E napon ünnepelte ugyanis Erdély Magyarországhoz való csatolásának félszázados ünnepét, melytől egyek vakmerősége és az irigy sors ismételtlen oly beláthatatlan időkre elszakította. E szép ünnep nivóját pedig nem volt képes leszállítani az egész vidéken kitört orkán, töltés szokató felhőszakadás, mely nem kevésbé akadályozta a küldöttségek megérkezését; nem csappantotta a lelkesedést a zuhogó eső, mely az ünneplő közönséget folyton paskolta. Igen jelentőségteljes pedig ez az ünnepély, mert azon erős hitet nyújtja nekünk, hogy a magyarság Erdélyben — ellentétben az oláh tulzók híresztelésének — szellemileg és vagyoniilag tulsúlyban van és ha még egyszer tühegyen himbálna, az unio eszméje az 50 év előttihez nem kisebb lelkesedéssel születne meg ismét az 1848. kolozsvári I. t. cz.

Az ünnepély lefolyása különben a következő volt:

A hálaadó istentisztelet után rendkívüli közgyűlés volt a városháza nagy termében melyet gróf B é l d i Ákos főispán nyitott meg rendkívüli hangulatos beszéddel, mely után a közönség felállva perczeig éljenzett. Ezután Albach Géza polgármester terjesztette elő indítványát, melyet a közgyűlés nagy lelkesedéssel elfogadott:

1. Kolozsvár törvényhatósága az unio emléket megünnepelni akarván, ennek kegyeletes megvalósítását követésre való példa gyanánt jegyzőkönyvileg megörökíti.

2. A város törvényhatósága az ünnepélyen való részvételért hálás köszönetet mond báró Dániel kereskedelmi miniszter, a főrendi- és a

a *dunai hid* oltalmára voltak fölhányva, kettőt mindjárt elfoglalt s azokat megrakta katonákkal.

Egy másik csapat a *Schotten* és *Werder* kapuval állott szemben, tehát nyugatfelől végre *Závoiyai István* a harmadik csapattal a mai *Fanoriten* kerület alatt délről a *Spinnerinam Kreuz*-nek nevezett dombot foglalja el.

Ez előkészületek nagy aggodalomba ejtették a várost.

Frígyes ugyan udvaronczaik körében gunyolódott a bécsiek nyomorusága hallatára, kik utolsó szüretjüket már csak lopva ejthették meg, s kiket a király hadserege napról-napra szűkülő vasgyűrű gyanánt vett körül; mindazáltal biztatta a várost febr. 15-iki izenetében, hogy nemsokára fia *Miksa* vezérlete alatt meg fog érkezni a fölmentő sereg.

Azonban a király márczius 15-én elfoglalta a folyó *harmadik erősségét* is és ezzel teljesen birtokába jutott a *Dunávak*.

Márczius 18-án megadta magát *Ebersdorf* kelet felől, kevéssel utóbb a király intézkedett az ostromlóereg szaporításáról. Husvét táján érkezett meg *Ujlaki Lőrincz*, szép számú sereggel és a *Schotten* valamint *Werder* kapu felől foglalt állást Nemsokára a király Mátyás is az ő táborába ment át, mint ahonnan jobban intézhette az ostrom vezetését.

A városban ezalatt az éhínség napról napra növekedett; az egykoru írók följegyzése szerint már akkor igen jól élő város lakói utoljára ló, kutya, macska sőt egér hussal táplálkoztak,

mint azt Bécs város tanácsának egy 1485 jul. 5-én kelt mentegető oklevelében olvassuk; sokan el is pusztultak az éhség miatt, míg az összes az ostrom alatt elveszett lakosok száma 6000-re rugott.

Az éhség és az ebből származott egyenlenség Mátyás saját szavai szerint az ő leg-hatalmasabb szövetségesei szolgáltatták Bécszet a hatalmas ostromló kezeibe.

A nép egyre növekvő elégtelenségének nyomása alatt a *főiskola* küldöttsége máj. 14-én megjelent Mátyás előtt, majd 21-én és 23-án ismét, s készeknek nyilatkoztak arra, hogy föladják a várost ha jun. 1-éig nem érkezik segítség, ha Mátyás szabad elvonulást enged a császári seregnek, a várost pedig megerősíti szabadalmainak birtokában.

Ehhez képest a császár serege máj. 27-én kiköltözött a városból, vagyis a mai belvárosból, melyet a fényes körut helyett akkor és egész 1857-ig bástyák, sánczok környeztek, s azt mindjárt elkészítették a császár számára.

Szombaton máj. 28-án *Corvin János*, Mátyás törvénytelen fia, 13 éves gyermek látogatta meg a várost, mely *jun. 1-én csak-ugyan megadta magát. E napon történt a fényes bevonulás is.*

Legkegyelmesebb királyunk parancsára, írja Márton mester budai lelkész valamelyik egyháznagynak, ezennel tudatjuk veled, hogy legkegyelmesebb fejedelmünk — bécsiekkel történt löbb rendbeli tárgyalás és a város átadása után, jun. 1-én a mi és cseh elő-

kelőségek kíséretében déltájban bevonult a városba. A király maga pompás, gazdag himzésű szerszámmal díszített lovon a szeptesi gróf és Lőrincz herczeg között lovagolt.

Megelőzte a királyt szeretett Geréb Péterünk válogatott sereggel környezve, azután jött a gyalogosok csapata, a cseheké, majd a bácsi gróf vezérlete alatt ezernél több lovas, kiket a múlt évben István, szeptesi ur legelőször vezetett a város ostromára, azután a főpapok bandériumai következtek, azután az ország zászlaja (valamint a király úrnak arany ezüstitől ragyogó jelvénye) végre legkegyelmesebb urunk királyunk nagyjai díszes fényes környezetében úgy azonban, hogy mind főségre mind nagyobbára katonai ruházatának pompájára fölülmúlta a többieket. A sereget a többi katonák sokasága zárta be.

Egykoru írók tanúsága szerint 8000-re mehetett az egész hadsereg létszáma, amely Bécsbe győzedelmesen bevonult.

E bevonulás egyik epizódja volt az a jelenet, melyet *Koroknyai Ottó* művész keze a vászonra varázsolt. Mint azt egykoru *osztrák* írónál olvassuk, a *polgármester* és az egész *városi tanács* a város kulcsaival a papság a Szent István ereklyékkal és a *főiskola tanítói* elébe mentek Művészünk nagyjában követte ecsefével az osztrák írók tudósítását. Az egész jelenet három főcsoportra oszlik: kettő s közvetlen előtérben helyezkedik el: a *bevonuló* csoportja, élükön a kép középpontja a király-

képviselőház, a főváros és a törvényhatóságok képviselői, valamint a megjelent közönség iránt.

3. A város törvényhatósága részt vesz az egyetemi ifjuság által a Vigadó falában elhelyezett emléktábla leleplezése alkalmából rendezett ünnepélyen.

Beszéltek még Márki Sándor egyetemi tanár, báró Feilitzsch Arthur és ezután a gyűlés közönsége a vigadó előtti térre vonult s csatlakozott az ezerekre menő ott várakozó közönséggel. Itt Patwiek joghallgató szavata után Bartók Lajos olvasta fel »Egy a haza« című alkalmi ódáját és több más Szónoklatok közben leleplezték a redout falába illesztett emléktáblát. Az ünnepély a lövőházban tartott bankettel lett befejezve.

Ezen ünnepélyvel kapcsolatban az egyetemi ifjuság torna versenyt rendezett, a »Torna-Vivodájában« melyről tudósításunk a következő:

A versenybizottság élén br. Vesselényi Miklós főispán állott. Tagjai pedig dr. Haller Károly egyetemi tanár, a Torna-Vivoda Egylet elnöke, dr. Meltal Hugó, dr. Fabinyi Rudolf, dr. Szabó Dénes, Matskássy Pál, Kováry Mihály vivómester, dr. Iskut Gyula törv. bír., Sárp György m. kir. csendőrszázados és Paska Zoltán vivómester. Az iskolavivások bemutatásánál br. Chappon Samu remekelt László fiával, úgy a tör., mint a kardvívásban. Ezt követte Girolino Friderico iskolavivása fiával Virgilioval és tanítványaival általános tetszés mellett. A főiskolai hallgatók és sportegyletek tagjainak osztályozó kardvívásában különösen kitűnt nyugodt védekezői, gyors támadásai és plasztikus testtartása által Balázs Endre kolozsvári egyetemi hallgató és Bauer Gyula, Gabányi Imre, Török István szintén szép vívást mutattak be. A törvívásban ifj. Fabinyi Rudolf és Möricz István tündek ki. Volt még ó görög szabaddgyakorlat, műkerékpározás, ökölvívás, verseny-tornázás korlátlan és nyújtón, ez utóbbi helybeli középiskolák tanulói között.

Az egyetemi hallgatók korlát és nyújtó versenyén korlátlan első lett Garzó Béla, második Kerekes István, harmadik Gabányi Imre. Az egyetemi hallgatók kardversenyében első lett Gabányi Imre, második Bagaméry József, harmadik Török István. Az ünnepély méltó befejezését képezte br. Chappon Samu nagyváradi vivómester és Girolini Friderika budapesti vivómester versenykardvívása. Chappon az egyesített magyar és francia iskola képviselője, Girolini pedig mint olasz bámulatos gyakorlottságukról, villámgyors támadásokkal tanubizonyosságot tettek s az egész közönség zajos tetszését vívták ki. Végül megemlítjük, hogy Garzó Béla kolozsvári egyetemi hallgató sokoldalú ügyességéért

a jury egyhangú határozatából mint a verseny legnagyobb díjával, egy arany éremmel tüntettetett ki.

Szakáll Pált elítélték.

— Saját tudósítónktól. —

Tegnap befejeztették a berettyó-újfalusi járásbíró tragédiája. A volt kir. járásbíró saját kollegái bűnösnek mondták ki. Nem használt, sem a vádlottnak tagadása, sem az ügyvédnek teljes önfeláldozása, sem aki pedig egész tudományát kimerítette, aki hat hét óta folyton ezt az ügyet tanulta.

Ez az ítélet nem lepelt meg senkit sem váratlanul, mindenki elvult arra készülve, hogy a vádlottat bűnösnek mondja ki a törvényszék és mégis mindenki megvolt hatva és szánalmat érzett a szerencsétlen ember iránt, aki most már nemcsak az állását veszítette el, hanem becsületét is.

A végtárgyalás lefolyása olyan volt, hogy abból már világos volt a vádlott elítélése, hiszen a tanúk nagy része szemébe mondta a vádat a vádlottnak, aki azonban mindvégig megmaradt tagadása mellett.

A végtárgyalás elején úgy látszott, hogy a büszke embert megtörte szomorú sorsa, azonban a végtárgyalás folyamán bebizonyította, hogy ez nem igaz. Minden vádlójának szemébe mondta, hogy nem igaz a vallomása és még akkor, amidőn pár szóból álló védelmét elmondotta, akkor is a régi daczos férfi volt.

Az ítéletet az egész város szánakozással fogadja, mindenki szánja a szerencsétlen embert, aki most rongyos százhuszonhét forintért szenved a súlyos büntetést.

Lehetetlen volt szánalmat nem érezni annak aki látta a vádlottat a vádlottak padján, amikor holmi 1—2 forintos vádakkal szemben tehetetlenül állott, mert nem akadt ember, aki védeni tudta volna őt, mert mindenki csak a bűncselekményekre emlékezett.

A szánalom és a részvét természetesen legnagyobb az elítélt családja iránt, akik egészen az utolsó percig reménykedtek a kedvező ítéletben.

A szereplő ember Szakáll Pál, aki ösmerős volt az egész megye előtt most már

letűnik a közélet színteréről, hacsak a felsőbb bíróság a bizonyítékok híján fel nem menti.

A végtárgyalásnak két utolsó napjáról a következőket közli kiküldött tudósítónk.

Hétfőn reggel folytatták a végtárgyalást. A terem ez alkalommal egészen megtelt hallgatósággal, akik minden helyet lefoglaltak. Ezen a napon a perbeszédnek mondattak el.

A tárgyalás elején az elnök még néhány kérdést intézett a vádlotthoz, azután pedig megkérdezte, hogy van-e valami előterjeszteni valója, amikor is Szakáll egy terjedelmes beadványt olvasott fel, amelyben több tanúnak a beidézését kérte, akikkel azt óhajtotta igazolni, hogy ő sok embert, akik meg akarták vesztegetni, kiutasított szobájából s ezért kérte a törvényszéket, hogy a tárgyalást napolja el, amit azonban a törvényszék az ügyész indítványára, aki az elnapolást ellenezte, el nem fogadott.

Ezután az elnök a bizonyítási eljárást befejezettnek nyilvánította s felhívta a kir. ügyészt, dr. Némethy Józsefet a vád előterjesztésére.

A vádbeszéd.

Az ügyész, dr. Némethy József fél tíz előtt kezdte meg a beszédjét. Beszédének elején fejtegette a bíró hivatását, a bírói hivatal szentségét s tisztaságát. Szép szavakban emlékezett meg a bírói hivatás magasztosságáról s szerinte mindenkit, aki megsérti a bírói tekintélyt szigorúan meg kell büntetni, mert az egész bírói kar ellen vétett.

A bírói kar mindig kivetette a maga köréből azt, aki tekintélyekben vét. Foglalkozik a bírói hatalom nagyságával, ami azonban nem engedi meg azt, hogy a bíró az ő hatalmával visszaéljen. A bíró független mindentől és mindenkitől, de ezt a szabadságot nem azért adták neki, hogy azzal visszaélhesen és éppen ezért van az, hogy a büntető törvénykönyv a bírót sokkal szigorúbban bünteti, sőt az elévülési határidőt is aránytalanul meghosszabbította a bíró ellen, ami mindazt bizonyítja, hogy ha a bíró vét, azt sokkal jobban s szigorúbban kell büntetni.

Ezután hosszasan foglalkozott azzal a körülménnyel, ami a feljelentésre okot szolgáltatott s foglalkozott magával a feljelentéssel. A

lyal; a hódoló városi tanács csoportja élén a polgármesterrel; a háttérben a papság és az egyetem küldöttei. A bevonulás fényét szelvéssz zivatar zavarta meg, melyből babonás lelkek a király közeli halálára következtettek. Képünkön Bécs városa fölé sőtét felhők tornyosulnak; kissé nyugot felé tér elő a nap, fényt vetve a bevonuló csapat alakjaira. A művész a zivatart megelőző tompa, hogy ne mondjam *fülledt világítás perczeit* választotta, bár ez nem kevésbé nehezítette meg föladatát a királyseregének festésénél. A legtöbb alak arcát árnyékba kellett borítani, mégis az egy püspök Dóczi Orbán kivételével, kinek palástja sem mondható sikerültnek, alig lehet kifogást tenni e pompás tőrülmetszett magyar vitézekben. A művész egyik másik alakon pl. a sapkáját csóváló *Hentaller Lajos* arcza után festett sárga ruhás vitében ugyszólván ragyogtatja magyar néptanulmányát, melyeket mint genre-festő végzett egykoron. A három jóvas alak közvetlen Mátyás háta megett *vingardi Geréb Péter Zapolyai* István. *Ujlaki Lőrincz* Mátyás hadvezérei később egytől-egyig országnagyok.

De immár térjünk át a főalakra magára. A többi szereplő egyéniségekről nem igen maradtak megbízható arcképek, de ami *Mátyást* illeti hála Istennek mind számra, mind minőségre nézve kiváló képek, domborművek állanak rendelkezésünkre.

Fraknoi munkája ebben a tekintetben is sok újat tartalmaz, Teleki, Horváth vagy Szalaihoz képest. Ez utóbbiak Mátyást inkább előnyös kül-

sejű, szép embernek tüntetik föl, holott akár az egykori írókat olvassuk, akár a képeket hasonlitsuk össze lehetetlen arra a meggyőződésre nem jutunk, hogy nagy királyunk épen nem dicsekedhetett *Adonisi szépség előnyeivel*. Termete sem magas, sem szép nem volt, felső teste aránylag túlhalmas, úgy hogy lovon vagy egyáltalában ülve sokkal többet mutatott. *Arcca* meg épen távol állott attól amit szépek lehet nevezni.

Maga a nagy király is megdorgálta azt a külföldi költőt, aki *vénszi szépségét dicsőíté, még pedig meglehetősen kimélettlenül*.

Művésznünk nem nagyon követte az adott emlékek, képek utasításait, *Bercsényi Béla* a Nemzeti Színház művésze után festette Mátyását, így a király arcza talán szebb, mint a valóságban volt. Szőke, aranysárga haja ugyan ép úgy ráomlik vállaira, mint a bécsi muzeum pompás domborművén: de orra mintha formásabb lenne, s szája nem oly nagy, mint az egykorú képeken.

Csak az a lángész és akaraterős önérzete, amely épen nem szép megjelenésének oly imponáló erőt és hatást kölcsönözött, az ül ki képünkben ama hatalmas férfiú alakja, aki 18 éves korában trónra emeltetve bámulatos önuralma, energiája által egy bomladozó ország rakoncátlan nagyjait a fegyelem, a rend korlátai közé szorította, s aki sikerén felbátorodva a császári korona, hatalom polczát épen nem tekintette elérhetetlennek a magyar király számára.

Mátyás, mint a renaissance egyéb uralkodói, kétségkívül pompásan értett a hatásos föllépésekhez, no meg színleléshez, mint azt a diplomaták irataiban olvashatjuk s ha a bevonulás alkalmával a diadalmas önérzet, győzelem öntudata ki is ült arczán, mint képünkön látható, csakhamar nyájas leereszkedés adott annak helyet szeretetreméltóság, amely a jegyözöttet lebilincseli s számúzi a keserűséget a megalázott szivekből. Egy ez alkalomra készült vers úgy dicsőíti a királyt mint aki *mindent legyőz, de sérteni nem tud*.

Képünk a győzelem, a diadal első mórában mutatja a nagy fejedelmet, ebből magyarázhatjuk meg a hódoló küldöttség arczán a kétes, bizonytalan érzelmek, itt ott a daczosság kifejezését, mely a kulcsokat átnyújtó polgármester képén még meglehetősen mérséklettel nyilatkozik meg, de a mellett álló zöld palástos városatya kemény vonásain már elég leplezetlenül jelenik meg.

A violaszín köntösű ősz városatya az előtérben maga a megtésteműt alázatos meghunyászkodás és leplezett bizalmatlanság.

Nyugodtabb a sarokban álló kopasz férfiú arcza, *Jókai* után, vagy a mögötte állóké, de mind egyén egymástól, mind különböző úgy, hogy ami a jellemzetességet, egyéni különféleséget, a lelki állapot tükrözödesét és »last not least« az öltözetekben, az egész megjelenésben való gondos tanulmányokon nyugvó korhűséget a színhangulatot illeti, e hódolócsoport valóban remeknek nevezhető.

vádolt ellen régen készült a feljelentés s egy ízben az ügyvédi kar a feljelentést be is akarta adni, azonban ezt megakadályozta a vádlott, aki megígérte, hogy elhelyezteti magát, amit azonban nem tett meg. Ezzel nem szűnt meg a szó beszéd, ami mindig nagyobb mérveket öltött, míg végre egy návtelen feljelentés folytán a dolog tudomására jutott a bíróságnak is.

Nem akar foglalkozni a névtelen feljelentéssel, amit elítél, mert minden ilyen feljelentés helytelen dolog, azonban ezen egy esetben a névtelen feljelentés igaznak bizonyult s habár ő elítéli a névtelen levelet és annak íróját, aki gyáván nem meri kilétét elárulni, de mégis el kell ősmerni azt, hogy az nagy szolgálatot tett, mert nyomra vezette a bíróságot. Az egész közvélemény felháborodott akkor, a mikor tudomására jött a vizsgálat, de az senkit sem lepott meg s senki előtt sem volt váratlan.

A vádlottnak a cselekedetei ugyanis mindenki előtt ismeretesekek voltak.

Ezután az ügyész hosszasan foglalkozott az egyes bűncselekményekkel, minden egyes esetet külön-külön tárgyalta s ekkor a bizonyítékok híján *tizennyolcz* esetben elejtette a vádat, *harminczkét* esetben fentartotta.

A vádeseteknek a felsorolása után a kir. ügyész foglalkozott a mellék cselekményekkel, felsorolta az enyhítő, majd súlyosító körülményeket. A súlyosító körülményekül kérte beszámítani azt, hogy a vádlott tagad, hogy jó anyagi körülmények között volt, hogy a bűncselekményt nem egyszer tette, hanem hosszú időn keresztül csinálta azt, s hogy 12 esetben be is van az bizonyítva.

Ezután foglalkozott a minősítéssel s a legszigorubb büntetést kérte a vádlottra, akinek megbüntetésével helyre kell állítani a bírói kar megsértett tekintélyét.

A gyönyörű s érvekből dúsz beszéd után, ami fél óra után ért véget az elnök a tárgyalást berekesztette s a tárgyalás folytatását délutánra halasztotta.

Délután.

Délután hasonlóan mint délelőtt egészen megtelt a tárgyaló terem hallgatósággal, akik már két óra körül gyülekeztek s hangosan vi-

tatkoztak a tárgyalásról s a bűncselekményekről. A közönség körében nagyszámban voltak a nők is, akik az első sorokat foglalták el s akik mindvégig élénk figyelemmel hallgatták a tárgyalást.

Három óra volt, amikor a törvényszék belépett a tárgyaló terembe s az elnök megnyitotta a végtárgyalást, majd felhívta a védőt, dr. Kiss Dénest, hogy terjeszse elő a védelmet.

A védőbeszéd.

Ekkor dr. Kiss Dénes, szokott kellemes modorában, általános figyelem között mondotta el a védőbeszédet, röviden kivonatolva a következőkben:

Beszédje elején foglalkozott a vádak elejtésével. Az ügyész 18 vádat elejtett, azonban ez szerinte nem elég, mert a végtárgyalás folyamán pozitív bizonyíték nem merült fel a vádlott ellen, mert a terhelő tanukat, mint amilyen *Fischer Samu*, ezeknek a vallomását elfogadni nem lehet.

Elismeri azt, hogy a vádlott nem képes bizonyítani, de ez mindig a vádlók dolga. Egy névtelen feljelentés alapján indult meg a vizsgálat s az ilyen esetekben soha sem lehet a bíróság eléggé óvatos, mert már maga a névtelen feljelentés is elég bizonyíték arra nézve, hogy az egész dolog bosszu műve.

Azután át tért a vádbeszédre. Elősméri, hogy a vádbeszéd igen szép volt s annak több részét el is fogadja.

Majd foglalkozott azzal, hogy milyen kínos feltűnést keltett ez a végtárgyalás s ez az egész bűncselekmény, hiszen egy közletszertelen álló embert hűszoltak meg, akit mindenki becsületetes embernek ősmert, akiről még csak fel sem lehet tétélezni azt, hogy 215 frtért kockára tette volna a becsületét, jövőjét, családjának a becsületét s mindenét.

A hivatali alatt valói csinálták az egész dolgot, akiknek nem tetszett az, hogy dolgozni kellett s hogy a vádlott szigorú volt hivatalában, hiszen a hivatal személyzete a vádlott odajötté előtt már hozzá volt szokva ahhoz, hogy ott dolgozni nem kellett, s azt mindenki tudja, hogy milyen rendetlen volt a hivatal amikor átvette a vádlott, amit azonban rövid idő alatt rendbe hozott az ilyen dolognál erő-

szakoskodni kell, ami soha sem ébreszti fel az alattvalók rokonszenvét és ez a z ellenszenv később gyűlöletté fajult.

Azután a védő részletesen foglalkozott minden egyes bűncselekménnyel s azokat mind elejteni kérte, s végül kérte a vádlottnak a teljes felmentését.

A sikerült beszéd a hallgatóságra észrevehetőleg igen jó hatással volt, s látszott, hogy mindenki igaz részvétellel van a szerencsétlen ember iránt.

A vádlott mind a két beszédet a legnagyobb figyelemmel hallgatta végig, gyorsan jegyzett egy darab papírra, s úgy látszott, hogy hosszabb védő beszédet fog tartani, azonban amikor az elnök felszólította a védő beszéde után, hogy adja elő védelmét felállott, s minden megindulás nélkül csak ennyit mondott:

Teljes felmentést kérek.

A védőm mindent elmondott. Én magamat teljesen ártatlannak tudom, egész életemben soha sem követtem el büntetendő cselekményt. Ezt megpróbáltam bebizonyítani a végtárgyalás folyamán s azt hiszem, hogy sikerült is. Ártatlanságom tudatában kérem teljes felmentésemet.

Azután leült s a törvényszék elnöke a tárgyalást befejezettnek nyilvánította s a tárgyalást elnapolta, egyszersmint kijelentette, hogy a törvényszék az ítéletet kedden délután 6 óra körül hirdeti ki.

Az ítélet.

Tegnap a törvényszék két óráig tanácskozott az ítélet felett. Délután két óra volt amikor megszólalt az elnöki csengő, amely azt jelentette, hogy a törvényszék meghozta ítéletét.

A közönség szívszorogva némán várta az ítéletet s hallotti csend volt amidőn az elnök *V. Szatmáry* Arisztid kimondta a borzasztó szót — a bűnt. — A törvényszék a vád 52 pontja közül 32-öt elejtett, huszban azonban bűnsnek mondotta ki a vádlottat akit ezért a büntető törvénykönyv 92. §. alkalmazásával *két évi fegyházra*, 120 frt pénzbüntetésre s öt évi hivatalvesztésre ítél.

A törvényszék a vádlottat a hivatali sikasztásban, a csalásban s a közokirat hamisításban mondotta ki bűnsnek, de figyelembe vette az enyhítő körülményeket és ezért a legenyhébb büntetéssel sújtotta.

A vádlott megdöbbenve hallgatta az ítéletet, s aztán kijelentette, hogy felebbez, mert ártatlannak hiszi magát.

Az ítéletnek a híre fató tűzként terjedt el Ujfaluban, mindenki csak arról beszélt.

Varadra este jött meg a hír s itt is mindenki őszinte részvételt keltett a szerencsétlen ember sorsa, aki oly iszonyatosan bűnhődik bűnéért.

A Hunyady malom árverése.

— 65,700 —

Pár év óta Nagyvárad legnagyobb ipartelepe: a László malom szünetel. Az egykor virágzó telep udvarát benőtte a fű; mindenütt a pusztulás nyoma, az épületeken az idő nagy rongálásokat vitt véghez.

A Hunyady malom-ipar társaság életre akarta kelteni a László malmot, de utána uszott a vállalkozásnak s a saját telepén is kénytelen volt beszüntetni az üzemet.

Tegnapra volt kitzúve a három nagy malomtelepre az árverés, a nagyvárad kir. törvényszék árverelő helyiségében.

Az érdeklődés elég élénk volt, bár az ár-

A háttérben veres szőnyegen *tekinthetős egyéniség* alakja áll a királylial szemben; annyi önérettel, bátorsággal emeli föl arcát, aminővel csak emelkedett tudós szellem jelenhetik meg nagy ember előtt, kiről tudja, hogy a szellem előnyeit, becsét kellően értékeli. *Az egyetem rektora* az a híres *Rudolphinái*, melynek tekintélye ismeretes volt egész közép Európában. Mögötte mennyezet alatt a papság *Szt. István első vértanu ereklyéit* hozza, a kath. király a hit védője a szentszék pajzsa elé, ki kétségkívül a legkegyesebben veszi a tisztelet e nyilvánítását. A háttérben Bécs falai, bástyái emelkednek, középen a középkori műveket egy csodálat remekével, a *Szent István tornyával*, melyről még a renaissance elfogult írója Bonfini is nagy elragadtatással emlékezik meg Bécs leírásában. A művésznagy, széles vonásokkal festette oda Bécs középkori képét, de teljesen híven a Klosterneuburgban őrzött miniatúra festmény után, mely 1483-ban két évvel Bécs bevételé előtt készült. E kép Bonfini leírásával pompásan egyezik.

Ha a kellő távolságból — tehát legalább is kétakörből avat, a minő magas a kép, szemléljük a festményt, főleg ha kellő világítás mellett, melyet csak az ég ad meg, ha megad, el kell ismernünk, hogy az az első pillanatra *markáns, jellemzetes vonásokkal élénk varázsolja Hollós Mátyás életének legdicsőségesebb pillanatát, a magyar dicsőség egyik legszebb napját.*

Valóban ez a kép elevenség, drámai erő és

kifejezés, egészséges relizmi vagyis élethűség dolgában emlékeztet *Munkácsy* képeire, amint hogy művésznünk is meglehetősen érti a *térbeli kidomborítás, a léglárvát vagy perspectiva azon* fogását, melyet Munkácsy képen annyira elragadják az embert, s a lehető legnagyobb illuziót keltik. A hatásos, pompásan sikerült világítás, a tiszta átlátszó kompozíció, az eleven színezés, a csaknem hibátlan gondos rajz, a pontos, lelkiismeretes korhűség, mind hozzájárulnak a hatás fokozásához. Kétségkívül nemcsak művészek legkitünőbb, fájdalom utolsó alkotásával állunk szemben, hanem egyuttal a milleniumi kiállítás egyik legsikerültebb történet képével. Ha szabad tovább mennünk, az elért sikerek után azt is reméltük, hogy az oly soká késő magyar történeti iskola egyik oszlopos kimagasló tagjává leszen Mátyás genialis festője, s hogy nem kell majd a csehek-től Brozikot, a lengyelektől Mátéjkót irigyelnünk, hogy kárpótolni fog bennünket azért, amiért két oly tehetség, mint *Munkácsy* és *Benczúr* sokáig távol élve a hazától s nem magyar, hogy általános témákon dolgozva, nem az ő hibájukból meg nem adtak nekünk. Annál inkább mertük azt remélni, mert ezredéves ünnepségünk a *történeti érzéket* festőkben és közönségben egyaránt hatalmasan emelte. E reményeknek M. T. K. a kora halál végett vetett; de amit ez a rövid élet nyújtott, azért őt, a művészt főleg a mi részünkről kegyelet elismerés méltán megilleti.

verésben alig vett részt más, mint két cég képviselője.

Nem is árverelték el csak a Hunyady malom-telepet, míg a László-malmokra az árverést felfüggesztették.

Az árverés lefolyása a következő volt:

Miskolc Barna kir. közjegyző helyett dr. Stettner J. jelent meg; ott voltak Frommer Izidor, a »Budapesti Bankegyesület« képviselőjében, Fellner Henrik a »Pesti Kereskedelmi Bank« igazgatója, dr. Glóze Ede, a bank jogtanácsosa; Léderer Gusztáv bécsi szeszgyáros képviselőjében Deutch Gyula; Moskovits Adolf és fia képviselőjében dr. Fodor Gyula ügyvéd, mint árverelő; továbbá Meller Károly, a »Schenker és társa« cégvezetője Frommer Izidor, Földiák Lajos, Fleischhacker Lajos és Ländler Ferencz, a felszámoló bizottság tagjai, dr. Radó Ignác, a felszámoló bizottság jogtanácsosa.

Felolvasták az árverési feltételeket s első sorban a Hunyady malomra kezdték meg az árverést. A kikiáltási ár 299,237 frt 17 kr volt. A bánatpénzt, a kikiáltási ár 10%-át csak Frommer Izidor tette le. A majdnem 300,000 frt kikiáltási ár csakhamar leest 60 ezer forintra. Frommer Izidor ugyanis ennyit ígért a Hunyady telepért. A leütés előtt pár perczel dr. Fodor Gyula nagyvárad ügyvéd lépett közbe s a bánatpénz leolvasása után licitált. De a versengés a két árverelő között nagyon lanyha volt. Lassan emelkedett az összeg, míg 65,700 frtot ígért Frommer Izidor s dr. Fodor Gyula az árveréstől visszalepett. Később kitűnt, hogy dr. Fodor Gyula a Moskovits József és fia cég nevében árverelt.

Délelőtt 11 óra tájban leütötték a telepet a legtöbbet ígérő Frommer Izidornak 65,700 frtért, aki kijelentette és az árverési jegyzőkönyvbe bevétette, hogy a budapesti Viktoria malom által alakított »Egyesült nagyvárad László és Hunyady malom részvénytársaság« részére veszi meg a malomtelepet.

Ezután következett volna a sor a két László malom telepre, azonban a felszámoló bizottság jogtanácsa dr. Radó Ignác kérte az árverés beszüntetését.

Igy három malom közül csak az egyik, a Hunyady malom kelt el s ha az árverés jogerőssé válik, nem sokára zajos lesz a régen szünetelő nagy ipartelep s a közönség nem lesz kiszolgáltatva két malom kényekedvének.

A másik két telepre nézve valószínűleg sikerülni fog az árverés mellőzésével a meg egyezés és akkor az új társaság mindhárom telepen megindítja a munkát.

Nagyvárad munkás viszonyaira rendkívül fontos, hogy mielőbb foglalkoztasson pár száz embert a három malom.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Június 1. A »Biharmegyei orvos-gyógyszerész és természettudományi-egylet« Félix-fürdő gyógytermében szakulást tart d. u. fél 6 órakor.

Június 2-án. A nagyvárad m. k. áll. főreáliskola ifjuság majálisa.

Június 7. Gimnázisták majálisa a Félix-fürdőben.

Június 14. Biharmegye központi választmányának ülése d. e. 11 órakor.

Június 15. Katholikus Kör junálisa a Püspök-fürdőben.

Regészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Bérmálás.** A bérmálást vasárnap délelőtt nagy fényvel, egyházi pompával végezte dr. Schlauch Lőrincz bibornok püspök. Előzőleg

a bibornok szentmisét tartott s **Bognár István** szent beszédet mondott. A templom zsufolásig megtelt közönséggel. A bérmálások hosszú sorban voltak felállítva s mikor a bibornok egyszer végig ment a sorok között s vagy száz gyermeknek feladta a bérmálást, áldást osztott s a megbérmáltak távoztak. Összesen mintegy ezer gyermeket bérmált meg ő Eminenciája, kinek egészségét nem támadta meg a fáradságos egyházi funkció.

* **A miniszter megbízása.** A kereskedelmi miniszter értesítette Biharvármegyét, hogy a törvényhatósági közutakra vonatkozó ügyvitellel és a műszaki szolgálat megvizsgálásával **Pünköszt** Ferencz műszaki tanácsost, kerületi felügyelőt bizta meg.

* **Előléptetés.** Potássy Jánost, a helybeli főreáliskola jeles vegytanárát a miniszter a VIII. fizetési osztályba léptette elő.

* **Új törvényszéki aljegyzők.** Az igazságügy miniszter Sarkadi Imre kir. ítélőtáblai írnokot a helybeli törvényszékhez aljegyzővé kinevezte, Papp Károly élesdi kir. járásbírói aljegyzőt pedig jelenlegi állásában Váradra helyezte át.

* **Kegyadomány.** Dr. Schlauch Lőrincz bíboros püspök havi kegyadománya 300 frt szerdán június 1-én délután 2 órakor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben. Özv. Grünwald Henrikné, alelnöknő.

* **Gyula város új aljegyzője.** Sinszky Ferencz Biharvármegye árvészéki alszámvevőjét május hó 31-én Gyula város törv. h. bizottsága első aljegyzőjévé választotta meg.

* **Az utcák és terek gondozása.** Nagyvárad város szépség- és közlekedési szakbizottsága tegnap délután tárgyalta a terek és utcák gondozására nézve a lövészegylettel kötendő szerződést. E szerint a város évi 6000 frtot fizetne a lövészegyletnek s ezért gondozza, locsoltatja az összes tereket, ültetvényeket. Bertsey György azt panaszolja, hogy a lövészegylet a Rhédey kert egy részét nem gondozta. Beczkay Lajos pedig a házi kezelés mellett szólalt fel. Szóvá tették a Városliget ügyét. Elvileg kimondták, hogy a város vegye kezelésébe a Városligetet. A szerződést pontról, pontra tárgyalták, de lényeges módosítást nem tettek. Az ülésen jelen voltak: dr. Bulyovszky József elnök, dr. Gyalokay Lajos, Mezey Mihály ifj. Rimler Károly, Bordé Ferencz, dr. Döry Ferencz, Beczkay Lajos, Komlóssy József, Kuncz Gusztáv, dr. Radó Ignác, Hegedüs Géza. Bertsey György, Busch Dávid, Ragány János, Szűts Dezső jegyző.

* **Miskolc Zsombor öngyilkossága.** Tegnap délelőtt a Diana fürdő egyik szobájában egy előkelő s általában ismert ember **Miskolc Zsombor**, aki a Berettyó vízszabályozó társulatnak ellenőre volt, öngyilkosságot kísérelt meg. Az öngyilkossági kísérlet azonban nem sikerült, a golyó keresztül hatolt ugyan testén, de anélkül, hogy ott valami nevesebb szervet ért volna. Miskolc Zsombor úgy látszik már régebb idő óta készült az öngyilkosságra. Erre mutat az utóbbi időben tett nyilatkozatai, amikor is igen gyakran emlegette a halált, ami megszabadítja majd minden bajtól. Tegnap reggel is egészen egykedvűen kelt fel, elment fürdőni a Diana fürdőbe, ahol szobát kért. Azonban nem mindjárt követte el a tettet, hanem csak egy óra mulva, úgy látszik erősen küzdött. A lövés zajára előjött a fürdő személyzete, akik azután ápolás alá vették az eszméletlen embert, akit az első orvosi segélyben dr. **Elsasz Emil** részesített. A rendőrség részéről megjelent **Faludi Soma** rendőrbiztos, aki felvette a jegyzőkönyvet s a szerencsétlen embert beszállította a kórházba. Az orvosok véleménye szerint Miskolc Zsombornak az állapota igen súlyos, de nem reménytelen. Az öngyilkosság oka eddig ismeretlen. Ez ügyben a Berettyó vízszabályozó társulattól ma a következő értesítést vettük:

Tekintetes Szerkesztőség! Netáni téves fellelések mellőzése, illetve elosztása céljából sziveskedjék becses lapja holnapi számában közhírré tenni azon nyilatkozatomat, miszerint a Berettyó vízszabályozó és ármentesítő társulat szerencsétlenül járt ellenőre **Miskolc Zsombor** ur által kezelt pénztárak és naplókönyvek, mai nap folyamán elnökileg, egy választmányi tag jelenlétében megvizsgáltván; azok **pedáns rendben** találtak. Nagyvárad, 1898. május 31. **Tatár Zoltán** s. igazgató.

* **A színészet emléke.** Annak idején említettük, hogy a Szigligeti irodalmi társulat mozgalmat indított, miszerint a nagyvárad színészet 100 éves fordulójára alkalmából a Sas épületnek a falába emléktáblát helyezzenek el. Száz évvel ezelőtt ugyanis a Sas nagytermében játszottak a színészek. A társaság tegnap kérvényt intézett a városhoz, a melyben a tábla elhelyezését kéri.

* **Halalozás.** Egy előkelő agg matróna haláláról vettük a következő gyászjelentést: **Beliczay Iona** férj. Erdély Károlyné, férjével s fiával Endre honvédhadnagygyal, továbbá **Louise** férj. Vekerdi Olasz Gyuláné férjével és gyermekeivel; **Etelka** özv. Érkeserői Fráter Gezáné fiával Ernővel, továbbá **Irené**, Ödön honvédhuzár főhadnagy, Béla joghallgató; **Özv. Beliczay Ferenczné** szül. Harcsarik **Etelka**, **Irené** és **Jolán** leányaival, **Kata**; végre testvérei **Karolina** özv. Bertinczky Károlyné, ugyiszinte **Ferencz**, **Lajos** gyermekeikkel, valamint unokahuga **Kliment Gyuláné** férjével és gyermekeivel, maguk és számos rokonok nevében mély fájdalommal jelentik forrón szeretett édes jó anyjuk anyósuk, nagyanyjuk, testvérük, illetve nagynénjüknek **Jeskófalvi és nagyszántói özv. Beliczay Ferenczné**, szül. **Schvachchoffer Aloiziának** f. h. 30-án reggel 1/26 órakor, életének 78 évében, özvegységének 3-ik évében szívizületében történt gyászos elhunytát. A drága halott földi maradványai f. évi június hó 1-én d. e. 1/210 órakor fognak a rom. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint a Korona-utcái saját háznál beszenteltetni és a v.-olasz r. kath. plebánia templomában tartandó gyászmise után a v.-olasz közsirkertben örök nyugalomra letétni. Mely végtisztességre az elhunyt rokonai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad, 1898. május 30-án Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Köszönet-nyilvánítás.** A vallás és közoktatásügyi miniszter **Bende Imre** nyitrai püspöknek, aki a nagyszablatú rom. kath. elemi iskola felépítéséhez 1000 frtot adományozott, köszönetét nyilvánította.

* **Szekerések mozgalma.** Talán nem is olyan indokolatlan mint a hogy az az első pillanatra feltűnik, hogy a Nvárad szekerések foglalkozás hiánya miatt panaszok. Van szekerésre szükség, volt a legközelebbi években elég; csak hogy az élelmes vállalkozó javára, mert mint az a most beadni szándékolt kérvényből kifog tűnni, többek között a tolonczház építésénél a szekerések munkáját hasonló, sőt olcsóbb ár ellenére **Schlésinger Ignác** vállalkozónak adta ki az építendő társ vállalat. aki minden egyes alkalmazott szekerestől fordulatónként 5 krt és ezen kívül hetenkint 1 frt díjat szed.

* **Verekedés a Kispiacson.** Hétfőn délelőtt a kispiacson **Agócs János** csavargó összeveszett **Szabó Bernáthné** kofa asszonnyal s a heves szólalkozásnak a vége az volt, hogy **Agócs** a kofa asszonnyal az összes edényeit összetörte, azután pedig a kofa asszonyt egy bottal elverte. A heves legényt bevitték a rendőrségre.

EGYESÜLETEK.

A biharvármegyei és nagyvárad régészeti és történelmi egylet

Pünkösdt hétfőn, máj. 30-án délután 5 órakor ünnepélyes közgyűlést tartott a muzeum nagytermében. Jelen voltak: **Gyalokay Lajos**, mint helyettes elnök, **Gálbory Sámuel** alelnök, **Dr. Karácsonyi János** titkár, **Bereczky Géza**

pénztáros, *Középegy Gyula* és *Dr. Némethy Gyula* segédörök, *Dr. Bozóky Alajos*, *Géczy Lajos*, *Vidovich György* bizottsági tagok és csekély számu, de előkelő közönség, melynek sorából *Dr. Fraknói Vilmos v. püspök*, *Radnay Farkas* kanonok, *Dr. Bulyovszky József* polgármester, *Dr. Molnár Imre* jogok. tanár, *Fetser Antal* titkár, *Dr. Székely István*, *Dr. Szemethy Géza*, ifj. *Gyalokay Lajos*, *Gyalokay Jenő*, *Dr. Tóth Jenő*, stb. váltak ki.

Gyalokay Lajos alelnök megnyitja a közgyűlést, üdvözölve a közönséget, s köszönetet mondva érdeklődésért a nemes ügy iránt. Majd *Dr. Némethy Gyula* olvasta fel, *Mátyás király Bécs előtt* című cikkét, melyben Koroknyai Ottónak a muzeum birtokában lévő koloszi szális történelmi festményét méltatta. *Gyalokay Jenő* tanulmányát *»Nagyvárad vára«* *Dr. Karácsonyi János* olvasta föl. A fiatal tüzer hadnagy Várad várát hadtörténelmi szempontból ismertette. Erre *Dr. Karácsonyi János* fölolvasta a titkári jelentést, mely a muzeum örvendetes haladásáról nyújtott világos képet, végül bejelentve lemondását 13 éven át volt titkári hivataláról, a közgyűléstől meghatott szavak kíséretében elbucsuzott. *Gyalokay Lajos* elnök a legmelegebb hangon mondott köszönetet a távozó titkárnak becses szolgálatáért, de egyszermind azon reményének adott kifejezést, hogy mint egyleti tag nagy tudományával, bölcsességével ezentul is támogatni fogja az egyletet. A régiségőr és a számvizsgáló bizottság jelentését helyesléssel vette a közgyűlés, titkárnak pedig a lemondott *Dr. Karácsonyi* helyébe *Dr. Némethy Gyula* segédört választotta meg, *Dr. Karácsonyi Jánost* ellenben választmányi tagnak. Az esetleges indítványok címén *Dr. Bulyovszky József* polgármester szólalt fel, bejelentve *Nagyvárad* város ajánlatát, a millenniumi képnek (*Zsigmond király Sz. László* kiránál fogadja *Jagelló Ulászló* lengyel királyt) a muzeumban való ideiglenes kiállítását illetőleg. A közgyűlés nagy örömmel fogadja az ajánlatot, mire az elnök a gyűlést bezárja.

Választmányi ülés. A nagyváradai Kath. Kör igazgató választmánya ma, szerdán délután fél 6 órakor ülést tart.

A nagyváradai gyorsíró egyesület évi közgyűlése pünkösd vasárnapján délután 3 órakor tartott meg élénk érdeklődés mellett. A főjegyző, pénztáros és könyvtáros jelentése után a tisztikar és választmány újjáalakítása következett, a mi a következő eredménnyel végződött: Elnök lett *Dr. Adorján Emil*; alelnökök: *Domokosné Szeghalmi Vilma* és *Dr. Fodor Gyula*, főjegyző: *Tóth Ferencz*; jegyzők: *Gara Ákos*, *Magyar Jenő*, *Szántay Stefánia*, *Boszorményi Ilona*, pénztáros: *Zveimann Jenő*, főkönyvtáros: *Fenyő Sándor*, II. könyvtáros: *Kraszner Elza*, ellenőr: *Gesztesi Gizella*. A választmány tagjai lettek: *Fekete Izidor*, *Halász Márton*, *Ellmann Ferencz*, *Markó Miklós*, *Schönzveig Béla*, *Bernáth Szeréna*, *Kurländer Margit*, *Ehrenfeld Ilona*, *Incze Irén* és *Sztojka Lászlóné*.

A katolikus körök és olvasóegyesületek Országos Szövetsége megvalósításának érdekében a *Gyürky Ödön* dr. szerkesztésében megjelenő *»Társulati értesítő«*-ben *Esterházy Miklós* Mór gróf elnök, *Pintér Kálmán* ügyvivő alelnök, *Kirner Károly* és ifj. *Zichy János* gróf alelnökök s *Gyürky Ödön* aláírásával a budapesti katolikus kör felhívást tesz közzé a magyarországi katolikus körök és olvasóegyesületekhez. Tudvalevő, hogy az 1896-ban megtartott egyesületi kongresszus határozatképpen kimondotta a Szövetség létesítésének szükséges voltát. Ehhez képest a felhívás a következőkre kéri a katolikus körök és egyesületek elnökségét: 1. Mondják ki, hogy szükségesnek tartják s elvben hozzájárulnak a katolikus körök s olvasóegyesületek Országos Szövetségének megalakításához. 2. Válasszanak és küldjenek fel az egyesület részéről négy képviselőt a folyó évi augusztus hó 23-án Budapesten tartandó nagygyűlésre, melyen a szövetség tervezetét megvitattva, megállapítva, meg fogják alkotni a Magyarországi katolikus körök és Olvasóegyesületek Országos Szövetségét. A csatlakozást s a megválasztott képviselők neveit június hó végéig a Budapesti Katolikus körnél [Buda-

pest, IV. Molnár-utca 11.) be kell jelenteni. A Szövetség tervezetét a Budapesti katolikus kör elnöksége kidolgozta és megküldi a vidéki egyesületeknek tanácskozás és megbeszélés végett.

SZINHÁZ.

Bocaccio.

A kettős ünnep négy estéje a milyen telt házat csinált és a milyen általános tetszést keltett, különösen a *Bocaccio* előadása — a mely valójában páratlan magas színvonalon álló — épp oly kellemetlenül lerontotta a közhangulatot a tegnapi hirtelen beállott műsor változás. És azok a kik a Troubadour előadásra készültek, bizony jó részt mind elmaradtak, arra a váratlan hirre, hogy helyette az Ördög mátkája kerül majd színre.

De hogy a tegnapi üres ház még sem volt egészen indokolt, az bizonyos. Meg volt ennek az estének is a maga érdekessége. Az az új alakítás, a mit *Margó Zelma* mutatott be, az ő csupa élet, csupa tűz és lélekkel megalkott *Judit*-jában. Minden ízében nem osztjuk ugyan felfogását, mert hiszen *Judit* alapjában, komoly, nagyon komoly szerep és a tulságos, csapongó jókedv csak is egy helyen indokolt már legalább a darab maga csak az első felvonásban engedi ezt meg. Dalaiban is nélküli a legfőbb dolgot, az erőteljes meleg és közvetlen énekhangot. Hanem egyébiránt sok helyütt szerencsésebb és jobb volt alakítása, mint *Székely Iréné*. Hogy igazán eleven és igazán tüzes tud lenni, azt tegnap árulta el leginkább. És mikor jókedvét adta pajzán játékához, kapott is tapsot, sokat. Csak takarékosabb lett volna a fesztelen jókedvével, ha már olyan jól meg tudja játszani a drámai részeket is, (különösen az első felvonás nagy záró jelenetét.)

A többi szereplők a régiek voltak és csak olyan jók, mint a darab korábbi előadásakor.

Csak két dolog hatott nagyon kellemetlenül, az első felvonásban az igen erős kalapácsolás, a mely elnyomta a párbeszédet, meg a második felvonás utolsó jelenetében az erős karének (a gúny dal), hiszen előírja a szerző, de ennek bizony semmi helye itt és ily erős előadásban meg éppen nem. És a sugó versenyre kél *Demoszthenészszel*, a ki túlkiabálta az üvöltő tengert is?

Műsorváltozás. *Székely Irén* indispositiója folytán az e hétre megállapított műsor változást szenved, amennyiben *Troubadour*-t kénytelen volt későbbre halasztani az igazgatóság, s így ma is *»Kukta-kisasszony«* kerül színre a szokott szereposztással. Holnap, esütörtökön *»A vasgyáros«*-ban lép föl *Kresz Irma*, aki szerződötési célból vendégszerepel; a darab többi szerepét *Baróti I.*, *Solti H.*, *Szilágyi B.*, *Bartos*, *Laczkó A.*, *Janovics*, *Pataki*, *Odry*, *Tompa* és *Szentgyörgyi* játssza. — A varázsgyűrűből szorgalmasan folynak a próbák.

Heti műsor.

Csütörtök: *Vasgyáros*.
Péntek: *Varázsgyűrű* 1-ör.
Szombat: *Varázsgyűrű* 2-or.
Vasárnap: d. u. Két árva.
este. *Varázsgyűrű* 3-or

SPORT.

Az aradi kerületi tornaverseny.

Az aradi tornaversenyen *Szeben*, *Miskolcz*, *Sárospatak*, *Temesvár*, *Kisujszállás* és *Hódmezővásárhely* között fekvő és középiskolával bíró városok tanuló ifjúsága vett részt.

Népes és szép volt a verseny, kár, hogy a diákok egy része folytatta a *»Vademberhez«* címzett fogadóban is, hol a legyőzöttek kap-

ták a kitüntetések a fejük bubjára. Nem maradt el a torzsalkodás sem a bírálatok és díj kiosztásoknál.

A bíráló bizottság véleményes jelentése a csapat versenyeknél a fegyem, a testtartás és az általános képesség alapján: jeles, jó és kielégítő osztályzattal lett elbíráva. A versenyek csapat tornázás és minta csapat tornázásra voltak felosztva.

A nagyváradai tanuló ifjúság dicsőséget aratott a versenyen.

A *gymnasium* a korlátlan minta tornázást végzett, a következő bírálatot kapta:

Kitűnő fegyem.

Szép testtartás.

Jeles eredmény.

E csapat minden tagja ugyanazon képességgel végezte az előmutatott három egyforma és egy szabadon választott gyakorlatot. Az ifjak közül a függeszkedésnél *Mercsö Viktor* és *Medvigy Mihály* ezüst érmet nyertek. Az ifjak *Rátkey József* t. tanár vezetése mellett pontosan megtartották a szigorú fegyelmet.

A *reáliskolából* kicsiny, de válogatott csapat ment *Kappel György* tanár vezetése alatt a versenyre s ott egy általános magatartás, mint ügyesség tekintetében kitűnt. Az összes intézetek közül egyike volt a legjobbaknak.

A következő díjakat hozták haza:

Barna Tibor VI. o. t. a magas ugrásból arany érmet és az aradi kerékpár egylet díját, egy értékes ezüst tintatartót nyert,

Sollész József VI. o. t. a futásból ezüst érmet.

Gál Pál VI. o. t. függeszkedésből ezüst érmet,

Bikfalvy József VIII. o. t. súlydobásból bronzérmet,

Müller Emánuel VIII. o. t. magas ugrásból bronz érmet.

Czuczor Vilmos VIII. o. t. rudmászásnál bronz érmet nyert.

Azonfelül az intézet kapott 3 dicséző oklevéllel és pedig egyet az általános magatartásért, egyet a korlátlan, egyet a nyújtott bemutatott szép mutatványokért.

E fényes eredmény elérésében oroszlan-része van *Kappel György* tanárnak, ki szakszerű vezetése és ügybuzgalma által a testgyakorlás ügyét az intézetben annyira föllendítette.

TANÜGY.

Évzáró vizsgálatok a főreáliskolában. A főreáliskolai évzáró vizsgálatokat a következő napon ejtjük meg: Junis 14. Hittani-vizsgálatok. Egyéb tárgyakból: I. oszt. Jun. 18-án és 22-én II. oszt. Jun. 20-án és 23-án, III. oszt. Jun. 17-én és 23-án, IV. oszt. Jun. 18-án és 22-én, V. oszt. Jun. 16-án, 21-én és 28-án, VI. oszt. Jun. 17-én, 21-én és 33-án, VII. oszt. Jun. 16-án, 20-án és 22-én. Tornavizsgálat Jun. 16-án d. u. 5 órakor a tornacsarnok udvarán. Magánvizsgálatok Jun. 20-án (d. e. írásbeli, d. u. szóbeli.) Évzáró ünnepély az értesítők és jutalmak kiosztásával Jun. 29-én d. e. 9 órakor. A vizsgálatokon s az évzáró ünnepélyen a t. szülők és gyámok, valamint a tanügybarátok szívesen látott vendégek Nagyvárad, 1898. Jun. 1. Az igazgatóság.

Igazságszolgáltatás.

A mező rendőr halála. A öreg *Dobák János* mező rendőr volt a turai határban. Lelkiösmeretes pontossággal teljesítette kötelességét mindég; naponként katonásan jelentette a turai bírónak, hogy a határban minden rendben van. Ez év februárjának elején elmaradt a jelentés, két napig hiába várta a bíró *Dobák Jánost*, a harmadik nap aztán utána járt. Elment *Dobák János* lakására, s megkérdezte a feleségét s a leányát:

— Hol van öreg *Dobák János*?

— Még tegnap elment keresztelőbe s azóta nem jött vissza! Választották azok. A dolog gyanusnak tűnt föl a bírónak s kutatni kezdett a ház körül. Mikor a kamra kulcsát kérte elébe állt az asszony:

— Mi tagadás benne, hát bizony megölttem a lányommal. Itt fekszik a vén akasztófára való! — így szólott és kinyitotta a kamra ajtót.

Szörrel letakarva ott feküdt oszladozó félben az öreg mező úr. Nyakán egy kék sáv látszott.

— Folyton czivódott velünk, kin volt vele az élet. Mondtam a lányunknak: öljük meg ezt a vén embert! Erre Mari lányom megfogta az apját, én meg hurkot vettem a nyakába és addig huztam azt míg meghalt a vén átkozott!

A lelketlen feleséget és gyermeket letartoztatták. A pestvidéki törvényszék gyilkosság büntette miatt helyezte vád alá a két elvetemült gonosztevőt s ügyükben még a nyári szünet előtt tart vegtárgyalást.

IRODALOM.

— **A millenniumi hódoló diszfelvonulás leírása**, ezen szemképrázoló fényű látványosság közelgő évfordulója alkalmából jelent meg immár harmadik kiadásban. — Tekintve, hogy e munka a napokban megnyíló nagy körkép megtekintésének egyedüli, nélkülözhetetlen segéd-eszköze, melegen ajánljuk azt a nagyközönség figyelmébe. — De különösen ajánlható a díszesen kiállított füzet az iskolák, tanintézetek és a tanuló ifjuság figyelmébe, mert a közoktatásügy-miniszterium rendelete értelmében ezen évforduló napján tartandók meg az iskolai ünnepélyek. — A füzet ára 20 kr. s megrendelhető Raucher M. Leó könyvkiadónál, Budapest, IV., Károly-körút 28.

TAVIRATOK.

A király tavaszi szemléje.

Bécs, május 31. (Saj. tud. távirata.) Holnap kezd meg ő Felsege a bécsi helyőrség csapatainak részletes szemléjét. Elsőnek a 71. gyalogezred lesz.

A helyzet.

Budapest, május 31. (Saj. tud. táv.) Holnap kezdődik az osztrák képviselőház ülése. Thun gróf június hó 18-ig együtt tartja a Reichsrath-ot; daczára a gráci események folytán várható botrányoknak.

Bécsi hírek szerint Bánffy egyezségre lépett az osztrák miniszterelnökkel, mely szerint igyekezni kell Thun grófnak a kiegyezési tárgyalásig — szept. 1-ig a házat munkával együtt tartani, mert ha ez nem sikerül, akkor az osztrák miniszter le fog mondani. — Beavatott körök a lemondást biztosra veszik.

Lipót főherczeg halálához.

Bécs, május 3. (Saját tud. távirata.) Az orosz tiszti küldöttség díszes koszorút helyezett Lipót főherczeg koporsójára és azután Rainer és Ernő főherczegek fogadták a küldöttséget, amely kifejezte részvétét.

Befejezést nyert tárgyalások.

Budapest, május 31. (Saj. tud. táv.) New-Yorkból sürgönyzik: Ma este befejezést nyertek az Egyesült Államok és Kanada között folytatott tárgyalások. Végleg megegyeztek abban, hogy bizottságot alakítanak, amelynek feladata az Egyesült Államok és Kanada között felmerült minden vitás pontot megvizsgálni és e pontok szabályozása céljából az angol birodalmi kormány és az Egyesült Álla-

mok között kötendő szerződés tervét kidolgozni. A megegyezést jóváhagyás végett az angol kormány elé terjesztik.

A bécsi filologusok gyűlése.

Bécs, május 31. (Saj. tud. távirata.) Ma kezdődött az új-filologusok gyűlése. A közoktatásügyi miniszterium nevében Harth osztályfőnök, Bécs város nevében pedig Neumayer alpolgármester üdvözölte a gyűlést. Ezután Münch berlini tanár tartott előadást az új nyelveknek a porosz gimnáziumi tantervekben való fontosságáról.

A háboru.

Budapest, május 31. (Saját tud. táv.) Madridból sürgönyzik: Havannai távirat szerint két amerikai lap tudósítót, Vigan és Robinson angol származású hírlapírókat elfogták, amikor Matanzasban megkísérelték a partraszállást. Corids ezredes, akit az amerikaiak szabadon bocsátottak, azt mondja, hogy a hadi foglyokkal a Macphersen erődben rosszul bántak. Ő e miatt Cambonnál a washingtoni francia nagykövetnél felszólalt s azt hiszi, hogy a nagykövet ebben az ügyben már tett előterjesztéseket, amelyek azonban eredménytelenek maradtak.

KÖZGAZDASÁG.

Gazdag aratás. Megelégedéssel néz gazda közönségünk a jövő elé. Sok sok panasz hangzása után ugyancsak nagy örömmel nézünk az ez évi aratás elé. Öreg gazdák nem láttak még szörványosan sem 15—20 cm. hosszú kalászokat a milyenek most tábla száma alá találhatók. Ha bár ritkás is egyes helyeken az őszi vetések, de soha vagy csak évtizedeken keresztül egyszer látott termett kalászokkal ékeskednek. A tavaszi vetések szintén oly kedvezően állanak, hogy a közgazdasági egyensúly helyreállítása immár csak hetek kérdése.

Gyakorlati szőlészeti könyv. Szőlészeti olvasókönyv szőlőtermelő vidékek ismétlődő iskolái részére. Irta Vaday József nagyváradi községségi tanító. Tartalma: I. A szőlő telepítési munkái. II. Az amerikai anyatelepek berendezése és kezelése. III. Az ojtványok készítése és kezelése. IV. Az állandó szőlőtelepek berendezése. V. A telepített szőlők állandó munkái. VI. A szőlőmetszés gyakorlati módjai. (Nyolcz oldalra terjedő ábrák.) VII. A szőlő betegségei. VIII. A szőlő elleneségei. Ára egy korona. Kapható a szerzőnél Nagyváradon. Valóban ideje volt már, hogy napvilágot lásson egy értelmes, magyaros nyelvezetű olvasókönyv, mellet a szőlőtermelő vidékek ismétlődő iskolái czélúszertlen használhatnák. Ezen közszükségletnek tett eleget Vaday, mielőtt 70 olvasmányos részletben röviden, értelmes magyarsággal megírta a fenti című művét, mely a napokban látott II-ik kiadásban napvilágot. A nekünk beküldött példány meggyőző a felől, hogy e művet az ismétlődő iskolák tanítói mint a gyakorlati szőlőművelés kézikönyvét az ismétlődő iskolákban oktatásra és értelmezésre kitűnően használhatják s így az ismétlődő iskolát a szőlőtermelő vidéken praktikus irányban foglalkoztathatják. A könyv nyomása szép. Ajánljuk.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Gabonatőzsde.

Készáru buzában az irányzat gyenge volt.

Határidők.

Budapest, márcz. 31.

Buza ősze	—	—	—	—	10.10
Buza tavaszra	—	—	—	—	12.64
Tengeri	—	—	—	—	5.32
Rozs ősze	—	—	—	—	7.60
Zab ősze	—	—	—	—	5.75

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Evadberlet 27. szám.

Kisberlet 26. szám

Páratlan.

Páros.

Ma szerdán, 1898. június 1-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:
negyedsser:

A kukta-kisasszony.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Irta: Márkus József.

Helyárak mint rendesen.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, csütörtökön, 1898. június 2-án:
berletfolyamban.

Kresz Irma fölléptével:

A vasgyáros.

Színmű 4 felvonásban.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICSGYULA.

Vizgyógyintézet megnyitás.

Helybeli fürdő-szállodám Körös-parti részében a legnagyobb kényelemmel el látott

vizgyógyintézetet

rendeztem be és azt dr. Fisch Áron orvos ur vezetése mellett f. évi június hó 1-én megnyitom.

Kiváló tisztelettel

Rimanóczy Kálmán.

Magy.

Kir.

Szab. II. osztálysorsjáték

második osztályának húzása:

→ **Június 7. és 8-án** ←

fog megtartatni.

Kérem a tisztelt sorsjegy birtokosokat ezen időig sorsjegyeikről intézkedni.

Vétel sorsjegyeket még nálam kaphatni.

KISS DÁVID,

főelárusító.

Hirdetmény.

Egy kereskedelmi iskolát végzett fiatal ember gyakor-nokul felvétetik.

Ajánlatok f. évi június 10-ig benyújtandók.

N.-Várad, 1898. május 31-én.

**Polgári
takarékpénztár**
részvénytársaság.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására juttatni, miszerint

A SZENT-LÁSZLÓ (Püspök) gyógyfürdő,

mely 33 R^o kénés hévforrásokkal és Artézi-kúttal bir, eddigi fürdő-árait tetemesen leszállítottam, m. p. :

„László-fürdő“ 24 órára . . . 25 krajczár.

„Erzsébet-fürdő“ 24 órára . . . 35 krajczár.

továbbá a Közuti-vasuton váltott oda- és vissza-utazásra szóló **II. osztályu vasuti jegy az „István“ tükör-fürdőre szóló fürdő-jegyvel, fürdő-ruhával együtt 1 frt.**

Midőn még a n. é. közönség tudomására hozom, hogy a Püspök gyógyfürdő teljesen a mai kor kívánalmainak megfelelőleg, úgy a **női**, mint a **férfi osztálynál** ujonnan berendezett

massirozó kabinkkal van berendezve,

sétaterekkel, tekepályával, **Lawn-Tennys-sel** van ellátva. Naponta **KISS BÉLA** debreczeni **első rangu czigány-zenekara** szórakoztatja a t. közönséget.

Ételekről, valamint tisztán kezelt **italokról**, ugyszintén a legpontosabb és legszolidabb kiszolgálásról szintén gondoskodtam.

A n. é. közönség szives látogatását kérve, maradtam teljes tisztelettel

Czeglédy Sándor, fürdő-bérlő.